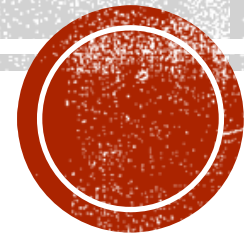

ФІЗИОТЕРАПЕВТИЧНІ МЕТОДИ В СПА

Лекція №5

ФІЗИОТЕРАПІЯ

- (від гр. *physis* – природа, *therapeia* – догляд, лікування) – медична дисципліна, що вивчає застосування з лікувальною і профілактичною метою як природних оздоровчих факторів (променевої енергії сонця, повітряних течій, температурної дії і тиску води), так і фізичних агентів, які отримують за допомогою спеціальних апаратів і пристроїв (різні види електричного струму, тепла, електромагнітних і механічних коливань); один із найстаріших розділів медичної науки

У СУЧАСНІЙ ФІЗИОТЕРАПІЇ ЗАСТОСОВУЮТЬ
ПРИРОДНІ І ПРЕФОРМОВАНІ
(ШТУЧНО ОТРИМАНІ АБО ЗМІНЕНІ ПРИРОДНІ) ФІЗИЧНІ ЧИННИКИ

ЗАГАЛЬНА КЛАСИФІКАЦІЯ ЛІКУВАЛЬНИХ ФІЗИЧНИХ ЧИННИКІВ:

- Група 1. Електричні струми низької напруги: гальванічний струм і медикаментозний електрофорез, імпульсні струми постійного та змінного напрямку.
- Група 2. Електричні струми високої напруги: дарсонвалізація.
- Група 3. Електричні та магнітні поля: постійне електричне поле високої напруги, постійне магнітне поле низької частоти, змінне магнітне поле високої частоти, змінне електричне поле ультрависокої частоти, електричне поле надвисокої частоти

- Група 4. Світло: інфрачервоне, видиме, ультрафіолетове, монохроматичне (когерентне) випромінювання;
- Група 5. Механічні коливання: інфразвук (вібрація), ультразвук.
- Група 6. Штучно створене повітряне середовище: аеройони, гідроаеройони, аерозолі, електроаерозолі.
- Група 7. Змінний повітряний тиск (баротерапія).
- Група 8. Радіоактивні чинники: радонова вода, альфа-аплікатори.
- Група 9. Водолікувальні чинники: прісна вода, природні та штучно створені мінеральні води.
- Група 10. Теплолікувальні чинники: грязі, торф, парафін, озокерит

МЕХАНІЗМ ДІЇ ФІЗИЧНИХ ФАКТОРІВ ТАКИЙ:

- шляхом подразнення рецепторів шкіри і тканин, фізіотерапевтичні процедури викликають реакції рефлексорного типу.
- Залежно від реакції відповіді вплив може бути:

- 1) місцевим (локалізується в зоні впливу і проявляється зміною обміну речовин та кровообігу);
- 2) рефлекторно-сегментарним (соматовегетативні рефлекси, які викликають судинні та обмінні зміни в органах, що рефлекторно пов'язані з певними ділянками шкіри. Наприклад, подразнення попереково-крижової зони викликає рефлекторний вплив на органи малого таза; подразнення комірцевої зони – голови та шиї);
- 3) на рівні цілісного організму (збудження рецепторів шкіри поширюється на вищі відділи ЦНС, а звідти через підкіркові утвори, ендокринні залози на всі системи організму).

- Поряд із нервово-рефлекторним відомий також гуморальний механізм впливу процедур, який характеризується утворенням в тканинах організму біологічно-активних речовин (гістамін, серотонін), а також нейромедіаторів (норадреналін, дофамін, ацетилхолін), які у разі розповсюдження кровотоком по всьому організму, посилюють виділення гормонів гіпофіза, наднирників, щитоподібної та інших залоз внутрішньої секреції і у такий спосіб сприяють реалізації фізіологічної та лікувальної дії фізіотерапевтичних процедур.
- Загальна біологічна дія фізичних факторів, як природних, так і преформованих, полягає в мобілізації захисно-приспосувальних реакцій людського організму.

ГОЛОВНІ ПРИНЦИПИ ЛІКУВАЛЬНОГО ЗАСТОСУВАННЯ ФІЗИЧНИХ ФАКТОРІВ:

- 1. Принцип єдності етіопатогенетичної та симптоматичної фізіотерапії.
- 2. Принцип індивідуального лікування фізичними факторами.
- 3. Принцип курсового лікування фізичними факторами.
- 4. Принцип оптимального лікування фізичними факторами.
- 5. Принцип динамічного лікування фізичними факторами.
- 6. Принцип комплексного лікування фізичними факторами

СХЕМА МЕХАНІЗМУ ДІЇ ФІЗИЧНИХ ФАКТОРІВ

1 ФАЗА

- первинний контакт з рецепторами шкіри, дихальних шляхів, слизових оболонок);
- вплив зовнішніх адекватних сигналів (стимулів);
- поглинання енергії фізичного фактору

2 ФАЗА

- зміна фізико-хімічного стану, енергопотенціалу, проникливості клітин, внутрішньоклітинного обміну та структур під впливом увібраної клітинами енергії подразника;
- трансформація енергії фізичного фактору в метаболічні процеси, нервово-рефлекторний і гуморальний механізм дії на організм

3 ФАЗА

біологічні (лікувальні)
специфічні та неспецифічні
ефекти

місцеві
реакції

рефлекторні
реакції

загальні
реакції

ВПЛИВ ФІЗИЧНИХ ФАКТОРІВ (У ВІДПОВІДНИХ ДОЗАХ У РАЗІ ВРАХУВАННЯ ВИХІДНОГО СТАНУ, РЕАКТИВНОСТІ ОРГАНІЗМУ) ПОЛЯГАЄ У:

- поліпшенні загального фону життєдіяльності організму, підвищенні трофічних процесів, виявленні різних ефектів, що мають лікувальне значення: загальній стимуляції, протизапальній, десенсибілізуючій дії, нормалізації вегетативної регуляції, поліпшенні головних нервових процесів, кіркової нейродинаміки

ШТУЧНІ ФІЗИЧНІ ФАКТОРИ, ЩО ВИКОРИСТОВУЮТЬ У СПА

- Якщо природні фактори виникають завдяки природним процесам, що відбуваються без антропогенного впливу, то штучні – унаслідок цілеспрямованої людської діяльності.
- Однак взаємодія людського організму зі штучними факторами відбувається не тільки на термічному, механічному (фізичному), хімічному, а також на електромагнітному рівнях.

КЛАСИФІКАЦІЯ ШТУЧНИХ ФІЗИЧНИХ ФАКТОРІВ ЗА СТРУКТУРОЮ

- 1. Електромагнітні фактори (електролікувальні, магнітолікувальні).
- 2. Механічні фактори (у т. ч. лікувальний масаж).
- 3. Термічні фактори

КЛАСИФІКАЦІЯ ШТУЧНИХ (АПАРАТНИХ) ФІЗИЧНИХ МЕТОДІВ ЛІКУВАННЯ

Чинники	Окремі методи
<i>Постійний струм</i>	гальванізація, медикаментозний електрофорез
<i>Імпульсний струм</i>	електросон, електростимуляція, діадинамотерапія, короткоімпульсна електротерапія, електропунктурна терапія
<i>Змінний струм</i>	ампліпульс, флюктуоризація, дарсонвалізація
<i>Електричне поле</i>	франклінізація, ультрависокочастотна терапія
<i>Магнітне поле</i>	постійна, імпульсна, низько- і високочастотна магнітотерапія
<i>Електромагнітне випромінювання</i>	дециметровохвильова терапія, сантиметровохвильова терапія, міліметровохвильова терапія
<i>Оптичне випромінювання</i>	інфрачервоне, видиме (моно- і поліхроматичне), ультрафіолетове опромінювання, поляризоване світло, лазер, квазілазер
<i>Механічні чинники</i>	масаж, вібро-, кінезо-, мануальна терапія, ультразвук, лікарський ультрафонофорез, тракція хребта, акупунктура, баротерапія (локальна, гіпо-, гіпер)
<i>Штучно створене повітряне середовище</i>	аероіоно-, аерозоль-, оксигено-, гіпокси-, карбоген-, аерофіто-терапія, допоміжна вентиляція легенів
<i>Тепло, холод</i>	теплий компрес, термопакети, «цзю»-термопунктура, кріоаплікації, кріосауна, кріоджет

ВИКОРИСТАННЯ РІДКІСНИХ І НЕТРАДИЦІЙНИХ МЕТОДІВ В СПА

- Поняття нетрадиційної медицини виникло в ХХ ст. у зв'язку з наростаючими відмінностями в підходах загальноновизнаної медицини, заснованих на вивченні механізмів захворювань і підходах нетрадиційної медицини, які базуються на оцінці проявів хвороби.
- Нетрадиційна, або альтернативна медицина – це підходи до попередження та лікування хвороб людини, вибір конкретної тактики в яких на відміну від загальноновизнаної медичної практики ґрунтується не стільки на вивченні причин і механізмів хвороби, скільки на оцінці її проявів

ДО НАЙПОПУЛЯРНИШИХ МЕТОДІВ НЕТРАДИЦІЙНОЇ МЕДИЦИНИ НАЛЕЖАТЬ:

- 1. Фунготерапія- метод лікування різних захворювань людини, заснований на використанні лікарських грибів і комплексних препаратів з них.

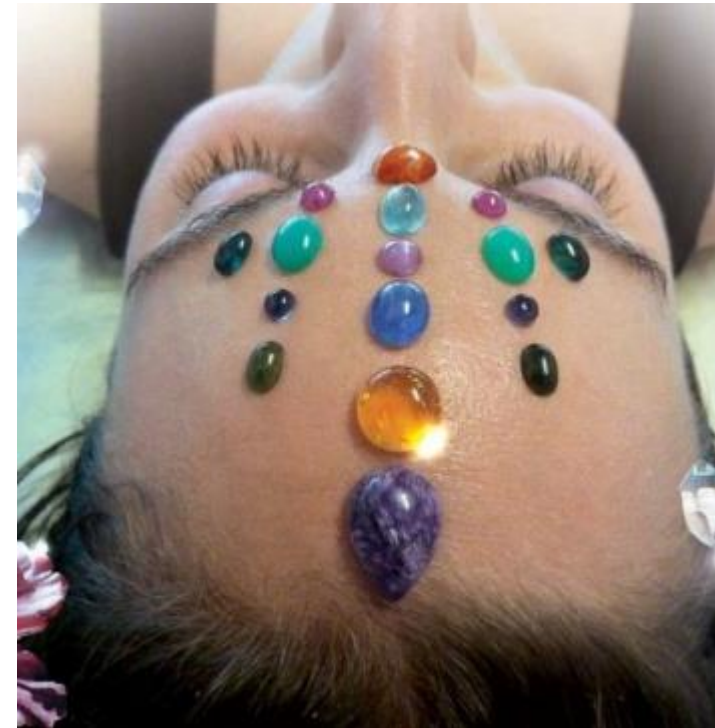
ГІРУДОТЕРАПІЯ

- (від лат. *hirudo* – пиявка) – метод лікування п'явками.

ЛІТОТЕРАПІЯ

- (від гр. lithos – камінь) – метод лікування з використанням натуральних природних каменів

АКУПУНКТУРА

- (рефлексотерапія, голковколювання) і традиційна китайська медицина – лікувальний метод, що полягає у подразненні периферичних нервових розгалужень за допомогою уколів у певні точки тіла.

АЮРВЕДА

- (з санскриту – «вчення про довголіття») – традиційний індійський метод лікування, мистецтво повсякденного життя в гармонії з природою та її законами.

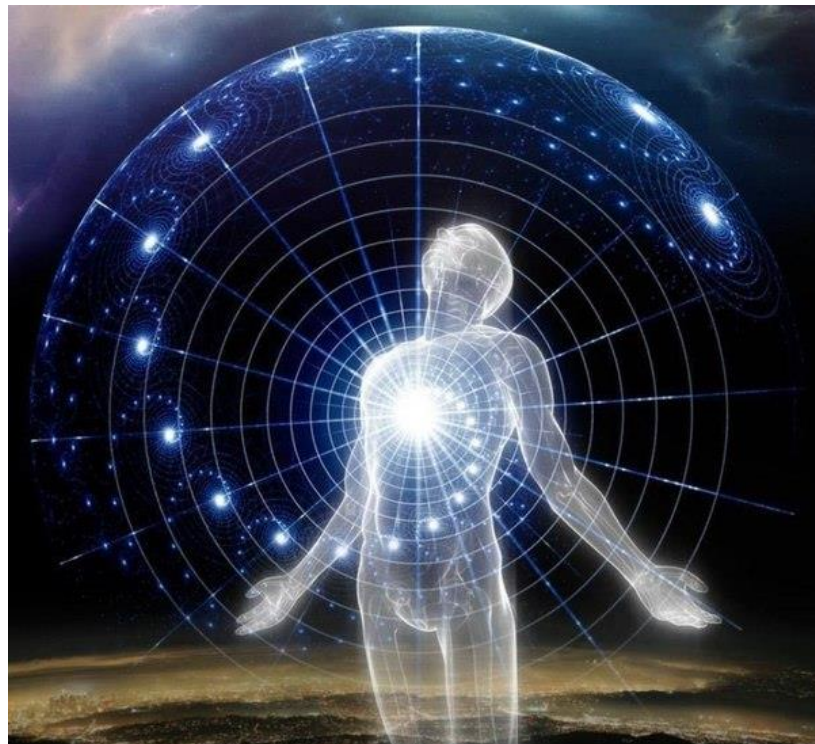
ЙОГА –

- психопрактика зміни свідомості, сукупність різноманітних духовних і фізичних методів, що розробляються в різних напрямках індуїзму та буддизму з метою керування психікою та психофізіологією індивіда для досягнення піднесеного психічного й духовного стану.

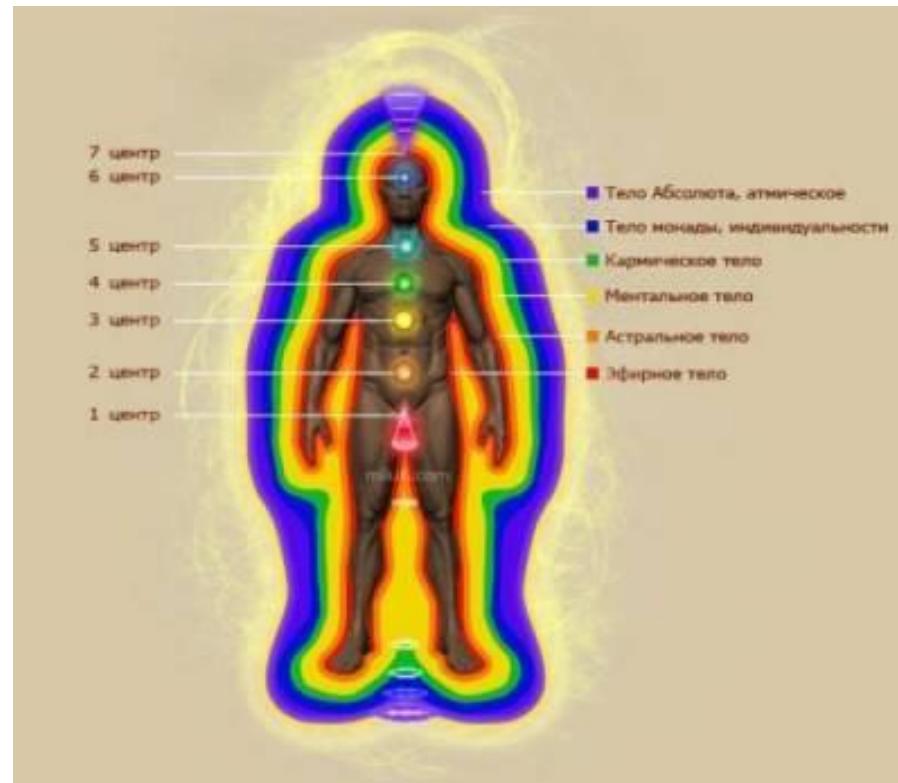
ЕНЕРГЕТИЧНА МЕДИЦИНА

- різновид нетрадиційної медицини, який передбачає вплив на людину за допомогою відомих або невідомих науці (зокрема езотеричних) різновидів енергії з метою діагностики, лікування та профілактики різноманітних захворювань.

БІОНЕРГЕТИКА

- терапевтична техніка, яка допомагає людині повернутися у минуле до свого тіла та повною мірою насолодитися їм –саморозкриття

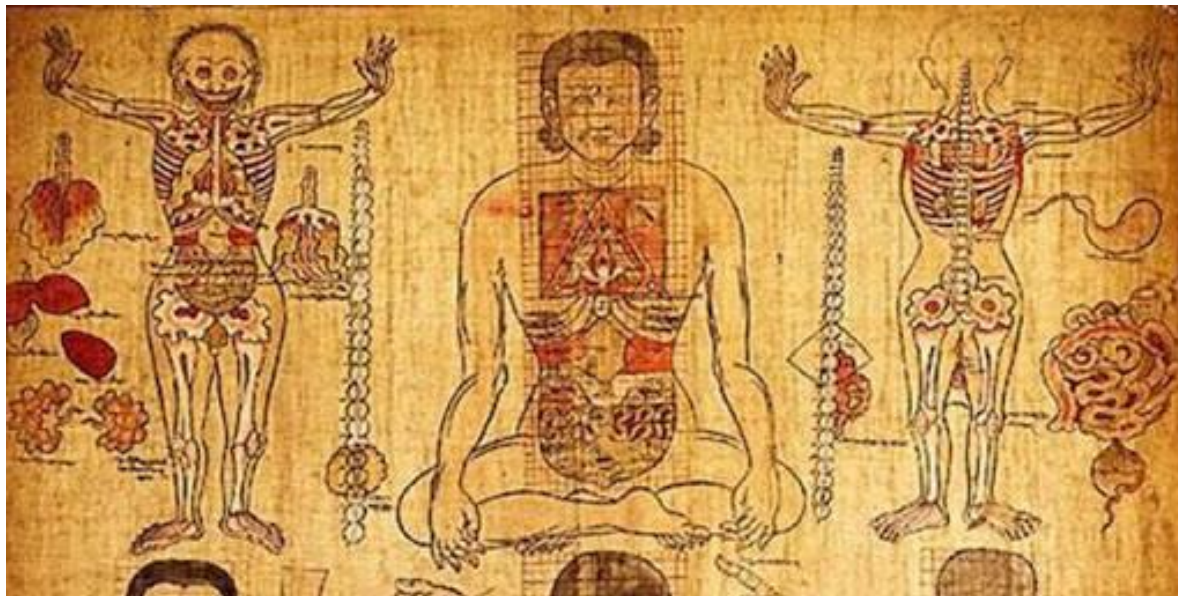
КОСМОЕНЕРГЕТИКА

оздоровлююча методика, спосіб досягнення гармонії та здоров'я, яка базується на використанні космічних енергополів, що мають цілющі здібності

ТИБЕТСЬКА МЕДИЦИНА

- – традиційна буддійська система лікування, яка з'явилась та поширилась на території Тибету в V-VII ст.

ГІПНОТЕРАПІЯ

- будь-яка форма психотерапії, у межах якої використовують змінені стани свідомості (гіпнотичний транс).

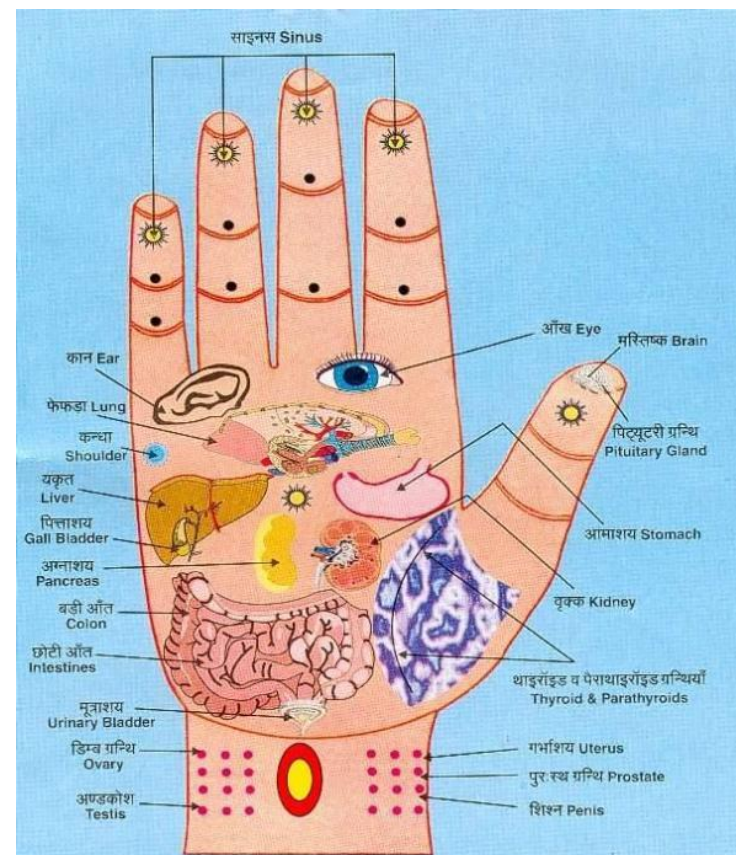
МАНУАЛЬНА ТЕРАПІЯ –

- різновид терапії, спрямований на лікування кістково-м'язової системи, внутрішніх органів за допомогою дії рук.

АКУПРЕСУРА

точковий масаж, один із численних методів рефлексотерапії, який полягає у подразненні шкіри та зон біологічно активних (акупунктурних) точок шляхом натискання (пресації)

ШИАЦУ

- традиційна японська практична терапія, яка заснована на анатомічній та фізіологічній теорії циркуляції енергії Ці.

ОСТЕОПАТІЯ

- система альтернативної медицини, яка лікує не хворобу, а її причину, використовуючи системний підхід до людського тіла, сприйняття його як єдиного цілого. Порухення структурно-анатомічних співвідношень між органами та частинами тіла в остеопатії вважають першопричинами більшості захворювань

МАГНІТОТЕРАПІЯ

- вплив постійним та змінним низькочастотним магнітним полем.

ГОМЕОПАТІЯ

- метод лікування шляхом відновлення організму, заснований на принципі подібності, який реалізується завдяки біологічному резонансу: цілющій ефект виникає, коли хвильові та частотні характеристики ліків та життєвої сили співпадають.

Лікування піском

Псамотерапія (від грец. *psatto* – пісок) – лікування піском. Основними складниками

піску є кварц, польовий шпат, вулканічне скло, слюда.

Пісок має велику гігроскопічність, меншу теплоутримувальну здатність та теплопровідність, ніж грязі.

Вплив піску на організм людини зумовлений дією тепла, а також механічним подразненням рецепторів шкіри.

ПАНТОЛІКУВАННЯ

- – лікування природним продуктом високої біологічної активності, отриманим з молодих рогів марала та плямистого оленя.

ЛІКУВАЛЬНЕ ГОЛОДУВАННЯ

- природна система обмежень у харчуванні, повна й ненормована відмова від їжі.

ІМІДЖ-ТЕРАПІЯ ТА ІНШІ МЕТОДИ МЕДИЧНОГО ЦИГУНА

- частина давньокитайської медицини, що займає окреме місце в способах першої допомоги організму та оздоровлення. Вона полягає у використанні образу для впливу на фізичне тіло завдяки енергії.

ТАК – ЧИ - НІ ?

- Ефективність методів нетрадиційної медицини під час лікування різних захворювань у клінічних випробуваннях вивчена досить слабо. Окремі випадки як позитивних, так і негативних результатів лікування не є доказом або показником ступеня ефективності лікування завдяки низки причин, однією з яких є «ефект плацебо» (коли виникає поліпшення у стані деяких хворих, незважаючи на відсутність лікувального впливу, тільки завдяки їх впевненості в тому, що вони приймають дієві ліки).
- Позитивний ефект може спостерігатися також унаслідок психологічного впливу лікаря на пацієнта

